

Obsa-Kutaa 2

Description

Rakkooleen zanbii (badii) haaqu

Muâ€™minni Rabbiin hamma obsa isaatii fi hammam Gooftaa isaa irraa akka jaallatu ifatti baasuf, akkasumas, mindaa guddaa isa biratti isaaf katabuuf akka isa qoru yommuu beeku, rakkolee obsaan baadhata ykn dandaâ€™a.

Ammas, Rabbiin mindaa akka isaaf kennuu fi rakkolee isa tuqaniin badii akka isarraa haaqu yommuu beeku, obsaa fi Rabbiin irraa jaallachuun rakkolee baadhachuuun isaaf salphata. Ergamaan Rabbii (sallallahu aleih wassallam) rakkoleen badii haaqu keessatti buâ€™aa guddaa akka qaban ibsanii jiru. Kana irraa, wanta hadisiota armaan gadi keessatti dhufeedha:

1-Abu Saâ€™iid fi Abu Hureyrah irraa Bukhaari fi Muslim akka gabaasanitti Ergamaan Rabbii (sallallahu aleih wassallam) akkana jedhan: ﴿Dadhabinna, dhibee, yaaddo, gadda, azaa, dhiphinna, inumaa qoree isa waraantu irraa homtu Muslima hin tuqu Rabbiin cubbuu (dilii) isaa irraa waa isaaf kan haaqu yoo taâ€™ee malee.﴾ [Sahih Al-Bukhaari-5641](#)

2- Al-Bukhaari fi Muslim akka gabaasanitti Abdullah Ibn Masâ€™uud ni jedha: Ergamaan Rabbii (sallallahu aleih wassallam) osoo garmalee hooâ€™u itti seene. Anis ni jedhe, ﴿Yaa Ergamaa Rabbii! Hooâ€™a cimaa hooâ€™ita.﴾ Innis ni jedhe, ﴿Eeyyen. Akkuma isin keessaa dhiironni lama hooâ€™an hooâ€™aa﴾ Anis ni jedhe, ﴿Kanaafu mindaa lama qabda jechuudhaa?﴾ Innis, ﴿Eeyyen, suni akkasuma. Muslima azaan qoree fi san caalu tuqu hin jiru Rabbiin isaan (azaa kanaan) badii isarraa kan haxaawu yoo taâ€™ee malee, akkuma mukni baala isaa harcaasutti﴾ [Sahih Al-Bukhaari 5648](#)

3-Ammas Sahih al-Bukhaari keessatti Abu Hureyraan akka gabaasetti, Ergamaan Rabbii (sallallahu aleih wassallam) ni jedhan:

﴿U UZUfU' USU•O±U•O-U•O\\$U,,U,,UZU•UfU•O•U•UfU•O@UZUSU' O±U•O\\$ USU•OμU•O•U' U U•UfU'UfU•â€

>Nama Rabbiin waan gaarii barbaadef, rakkoon isa tuqa﴾ [Sahih Al-Bukhaari-5645](#)

4-Tirmiziin Anas irraa akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (sallallahu aleih wassallam) akkana jedhan: Yommuu Rabbiin gabricha Isaatiif waan gaarii fedhe, addunyaa keessatti adabbii isaaf ariifachiisa. Yommuu Rabbiin gabricha Isaatiif sharrii barbaade, hanga Guyyaa Qiyaamaa isaan mindeefamutti badii isaa waliin [adabbii] isarraa qaba.

Ammas Ergamaan Rabbii (sallallahu aleih wassallam) ni jedhan: â€œGuddinni mindaa, guddinna balaa waliini. Rabbiin yoo ummata tokko jaallate, isaan qora. Kanaafu, namni jaallate, jaalalatu isaaf jira. Namni dallane dallansutu isaaf jira.â€ Jaamiâ€™u at [Tirmizii-2396](#)

Hadiisa kana akka nuuf ibsu sheykh Muhammad ibn Salih Useymiinif haa dhiisnu: Dhimmoonni hundi harka Rabbii azza wa jalla keessa jiru. Fedhii Isaatinis taâ€™u. Sababni isaas, Rabbiin Of irraa ni jedha: â€œDhugumatti, Gooftaan kee wanta barbaade hojjataadha.â€ Suuratu Huud 11:108
Ammas ni jedha: â€œDhugumatti, Rabbiin wanta fedhe hojjata.â€ (Al-Hajj 22:18) Dhimmoonni hundi harka Rabbii jiru.

Namni dogongora, badii fi hojii dirqamaa keessatti hanqisuu irraa bilisa hin taâ€™u. Yommuu Rabbiin gabricha Isaatiif waan gaarii fedhe, addunyaa keessatti adabbii isaaf ariifachiisa: takkaa qabeenya isaatiin ykn maatii isaatiin ykn nafsee isaatiin ykn nama isaan hariiroo qabuun. (Kana jechuun qabeenyi jalaa baduun ykn barbadaâ€™un, ykn maatii isaa keessatti namni jalaa duâ€™uun, dhibamuun ykn inni mataan isaatu dhibamuun adabbii isaaf ariifachiisa.) Sababni isaas, adabbiin badii haxaawa. Yoo gabrichaaf adabbiin ariifatamee fi Rabbiin adabbii kanaan badii isarraa haxaawe, badiin kan isarra hin jirre taâ€™ee Rabbiin qunnama. Rakkoo fi balaan isa qulqulleessanii jiru. Namni badiin takka ykn lama waan isarra jirtuuf, addunyaa keessaa badii irraa qulqulluu taâ€™ee akka bahuuf duuti isarratti cimuu dandeessi. Kuni qananiidha. Sababni isaas, azaabni (adabbiin) addunyaa azaaba Aakhirah caalaa salphaadha.

Garuu Rabbiin gabrichaaf waan badaa yoo fedhe, yeroo ni kennaaf. Rabbiin kanarrraa nu haa eegu, hanga of tuulutti qananii isatti dhangalaasa, rakkoo isarraa deebisa. Wanta Rabbiin isa qananiiseen gammachuu jibbamaa gammada. Yeroo sanitti, badiin kan haguuggame taâ€™ee Gooftaa isaa qunnama. Kanaafu, badii kanaan Aakhiratti ni adabma. Rabbiin nagaha kadhanna. Yommuu nama badii ifatti hojjatu argite kana waliinu Rabbiin balaa irraa kan isa eegu fi qananii isatti dhangalaasu yoo taâ€™e, Rabbiin sharrii isaaf akka barbaade beeki. Sababni isaas, hanga Guyyaa Qiyaamaa adabamutti adabbii isarraa tursiisee.

Ergasii hadiisa kana keessatti, â€œGuddinni mindaa, guddinna balaa waliini.â€ Kana jechuun akkuma balaan guddatuun, mindaanis guddata. Balaan salphaan mindaa salphaa qaba. Balaan cimaan, mindaa guddaa qaba. Sababni isaas, Rabbiin namoota irratti tola guddaa kan ooludha. Yommuu rakkolee ciccimoon isaan qore, mindaa guddaa isaaniif kenna. Yommuu rakkoon laafte, mindaanis ni laafa.

â€œRabbitin yoo ummata tokko jaallate, isaan qora. Kanaafu, namni jaallate, jaalalatu isaaf jira. Namni dallane dallansutu isaaf jira.â€

Kunis muâ€™minaaf (nama dhugaan amaneef) gammachiisa. Yommuu rakkoon qoramu, Rabbiin akka waan isa jibbeetti yaadu hin qabu. Inumaa, kuni mallattoo Rabbiin gabricha jaallachuu agarsiisu irraa taâ€™uu dandaâ€™a Rabbiin subhaanahu rakkoleen nama qora. Namni yoo itti gammade, obsee fi

---

mindaabdate, isaaf jaalalatu jira. Garuu yoo dallane, dallansutu isaaf jira.

Kana keessa hanga Rabbiin irraa jaalalli namaaf katabamutti rakkoo irratti namni obsuu akka qabu kakaasutu jira. Rabbiin qofatu milkaaâ€™inna naaf kenna.[\[1\]](#)

â€œakkuma balaan guddatun, mindaanis guddata.â€¢ Yommuu jedhu, namni balaan akka isatti buâ€™uuf hawwuu qaba jechuu miti. Namni balaa fi badii irraa akka isa eegu Rabbiin kadhachuu qaba. Sababni isaas, tarii balaan yommuu isatti buâ€™u iimaana dhabuun kasaaraa guddaa kasaaru dandaâ€™a. Kanaafi, Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€¢**Diinotaan wal qunnamuuf hin hawwinaa. Rabbiin nagaha kadhaa. Garuu yoo isaaniin wal qunnamtan, obsaa.**â€¢ [Sahih Al-Bukhaari 2965](#),2966

Kanaafu, namni balaan akka isatti buâ€™uu hawwuu osoo hin taâ€™in, Rabbin nagaha akka isa godhu kadhachu, yommuu isatti buâ€™u immoo obsu qaba.

5-Abu Hureyraan akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (sallallahu aleih wassallam) akkana jedhan: â€œ **Badii tokko osoo hin qabaatin hanga Rabbiin wal qunnamutti nafsee, ijoollee fi qabeenya isaa keessatti muâ€™mina dhiiraa fi dubartii irratti balaan buâ€™uu hin dhaabbatuâ€¢ Jaamiâ€™u At-Tirmizii-2399**

Seerri rakkolee fi balaa Muslimatti buâ€™an irratti obsuu gara buâ€™uraalee lamaatti deebiâ€™a: **1ffaaâ€¢“dogongoraa fi badii namarrraa haxaawu**-kuni zanbii (cubbuu) irratti adabbii ariifachiisudha. **2ffaa- Obsa irratti mindaabdate kennuufi.** Kuni tolaa fi rahmata Rabbiin gabroota Isaa amananiif godhuu irraayyi.

Kanaafu, namni wantoota lamaan kanniin yaadachun hadhaa obsa laaffisuu dandaâ€™a. 1ffaa, badiin isaa isarraa akka haxaawamu ni yaadata, 2ffaa immoo obsuu isaatif mindaabdate guddaa akka argatu ni abdata. Kanaafi, dubartii Rabbiin gabbarlu takkattu ture. Guyyaa tokko gufattee qubni ishii ni cabe. Yeroo kanatti ni kolfit. Namni ishii waliin jiru,â€¢Qubni kee cabee osoo jiru ni kolfitaa?â€¢jedheen. Ishiinis ni jetteen:â€¢Hanga sammuun kee hubatuun sitti dubbadha. **Miâ€™aan ajrii (mindaabdate) hadhaa ishii na dagachiise.**â€œ

---

[1] Sharih Riyaadu Saalihiin-1/258-259
[Al-Akhlaaqul Islaamiyyatu wa ususuhaa](#)-2/310-312

Date Created

May 2, 2020

Author

admin